

«Tellvetia» – Iain ir a Berna en il Parlament!

■ En vista a las elecziuns en il Parlament federal, ch'han lieu mintga quatter onns, han ils Servetschs dal parlament realisà il 2007 in portal d'infurmaziun per giuvenils. La pagina d'internet www.tellvetia.ch cumpiglia duas parts: en l'emprima, «Lain ir a Berna en il Parlament!», preschentan Seraina (S) e Peder (P) en sis episodas ils singuls pass d'elecziun; en la segunda, «En il Parlament va ina massa!», dattan els invista en la lavur dals parlamentararis durant ina sessiun e preschentan l'edifiziu dal Parlament federal. Las animaziuns èn in eveniment visual ed auditiv che vegn cumplettà cun fanestras d'infurmaziun, fotografias, films e links tar ulteriuras purchidas. A moda attractiva e captivanta vegnan uschia intermediads ad in public giuvenil ils chavazzins e mecanissem da la politica federala.

Lain ir a Berna en il Parlament!

Has gust da seser a Berna en il Parlament federal? Suonda Seraina e Peder, els mussan a tai en 7 minutas co che quai funcziuna! Ils spics gidan tai a l'orientar.

Introducciun

S: Finalmain 18! Maiorenna! Uss dastg jau era...

P: ...ir a votar ed eleger, gea. Ed anc meglier: ti pos era candidar per il Parlament svizzer!

En stiva

S: Adina mo crititgar, quai na porta nagut. Jau vi mezza midar insatge. Jau sun gia commembra d'ina partida, lura èsi pli simpel. Insumma, en la politica hai blier memia paucas dunnas. Attenziun Berna: uss vegn jau!

P: Bravo, ti has raschun! Nua lessas ir: plitost en il Cussegl naziunal u en il Cussegl dals chantuns?

S: Jau vi far la segira e candidesch gist per tuttas duas chombras. Jau poss alura ma decider sunter las elecziuns.

P: Ti sas tge che ti vuls, quai ma plascha. Ma tge cumpetenzas has ti, sche ti vegns elegida?

S: Jau poss far leschas, reparter daners ed eleger nossa regenza: il Cussegl federal. Jau poss cundecider tge che capita en noss pajais. Stupent, navair?

P: Gea, ma n'emblida betg la lavur impurtanta en las cumissiuns: bleras decisions che vegnan prendidas en ils Cussegl èn gia vengnidas preparadas là.

S: Exact! Là vegn jau a m'engaschar fitg, quai è cler.

P: Sche ti n'es betg commembra d'ina fracziun, pos gist emblidar dad ir en ina cumissiun. Na sas ti betg quai?

S: Bain, bain. Alura stoss jau ma cunvegner cun ils collegas da partida: ensemen essan nus pli fermes.

P: Quai è vair. Ma ils Cussegl s'organiseschan en fracziuns, betg en partidas. En ina fracziun pon era esser commembres da pliras partidas.

S: Ussa è tut cler! In cumbat electoral persvadent e gia sun jau commembra dal Parlament!

Tram

S: Cura che jau sun elegida, poss jau disdir mia piazza, navair? Sco parlamentaria sun jau l'entir onn a Berna!

P: Na, na. Il parlament svizzer è in parlament da milissa. Quai vuol dir che ti lavuras là a temp parzial. Mintg'on sa reunescha il Parlament a quatter sessiuns che duran mintgamai trais emnas. Tranteren han anc lieu las sedutas da las cumissiuns.

S: Ma co fatsch jau era quai? Jau n'hai nagins respargns.

P: Nagin problem, ti survegns ina paja.

S: Ti, jau hai udi ch'igl haja ina massa lobists en la Chasa federala. Ma jau na lasch betg m'influenzar da tuts, jau sai mezza tge ch'è bun e tge betg.

Animaziun «Lain ir a Berna en il Parlament!»

MAD

Animaziun «En il Parlament va ina massa!»

«Tellvetia» cuntegna er fotografias, filmis ed ulteriur material accumpagnant.

P: Ta calma! N'emblida plitost betg da prender cun tai dus agens lobists: quels duain far reclama per tias ideas.

S: Tge bun'idea! E datti anc insatge auter che ma po gidar? Tut questas plunas da documentaziun: quai na dumogn jau betg suletta.

P: Nagin problem: ti survegns 30 000 francs per engaschar in assistent!

S: Ti es genial! Ti vegns mes assistent. Ti ma gidas a repassar la documentaziun, tegnas a jour mia agenda e ma procuras tut las infos necessarias. En urden! Jau stoss adina esser preparada bain per far lavur efficazia.

Studio da televisiun

S: Per fortuna sun jau commembra d'ina partida. Quella sustegna mia campagna electorala: ella organisescha mias represententaziuns e paja fors schizunt insatge per mes placats...

P: E cura che ti es elegida, es ti en mintga cas per quatter onns commembra dal Parlament. E sunter pos ti ta laschar reelegier.

S: Votai damai tuts per mai! Prendai il cedel electoral da mia partida e notai mes num gist duas giadas.

P: Els duain gist cumular tai!

S: E sch'insatge vul panaschar, po el far quai: ma alura na duai el per plaschair betg stritgar e remplazzar mai sin la glista, mabain insatge auter.

S: Uss anc ina debatta fulminanta a la televisiun ed alura...

Biro

S: Uff! Jau sun stancla morta! Sunter tut questas campagnas hai jau anc ditg a tut mes parents ed enconuschents ch'els duain ir a votar.

P: Prima! A las elecziuns è la quota da participaziun savens plitost bassa.

S: Exact! Oz na ston ins gea gnanc pli ir a l'urna, mabain po votar ed eleger cumadaivlamain per posta.

P: Donn ch'ins na po betg anc votar per sms u sur l'internet. Quai fiss il pli cumadaivel.

S: Quai vegn segir in di. A Berna na dormani betg. Insaquants chantuns han schizunt gia fatg tests cun success.

S: Jau sper che mes collegas hajan emplenì il cedel electoral a moda correcta: mintga vusch nunvalaivla è ina vusch pli pauc.

P: Ti na stoss betg far tants quitads. Quai n'è betg uschè cumpplitgà.

Sin la piazza federala

S: Jau hai mirveglias quantas vuschs che jau hai survegni. Ils emprims trends vegnan preschentads gia dumengia da mezdi...

S: Ti, quels discurran trasora da maiorz e proporz. Ma quai na m'interessa betg. Uschè ditg che jau vegn elegida!

P: Quai stuess però t'interessar. Grazia al proporz han era partidas pli pitschnas ina schanza da veginer en il Cussegl naziunal.

S: Ils resultats provisorics vegnan publicgads cuntinuadamain sin la pagina web

dal parlament. Speranza cumpara prest mes num...

S: Juhui! Jau sun elegida! Genial! Chasa federala: jau vegn.

P: Plaunsieu! L'emprima sessiun sunter las elecziuns ha lieu l'enviern. Ti has damai temp avunda per festivar endregtia victoria! E sunter vegns ti a survegnir blera posta. Tuts vegnan ad empruvar da persvader tai da lur ideas.

S: Betg da crair: jau lavur bainprest a Berna!

Cussegl naziunal

S: Genial, jau hai uschè blers fans che jau sun gist elegida en tuts dus Cussegl. Ussa stoss jau ma decider.

S: Jau hai mirveglias co che quai funcziuna a Berna. En tutta cas vegn jau ad avair lavur avunda.

P: Per fortuna datti ils Servetschs dal parlament. Quels èn fitg effizients e ta sustegnan.

S: Ussa less jau anc engraziar a tut quels ch'han elegi mai! Forsa ans vesain nus puspè l'emprim di da la sessiun? Vegni a visitar mai ina giada a Berna e guardaì là las debattas davent da las tribunas. Quai è pli interessant che quai che vus a imaginai fors. Dal reminent: vus pudais era perseguir las debattas directamain en l'internet.

En il Parlament va ina massa!

Las carrieras da Seraina e Peder cuntinueschan. Accumpogna els dus en lur emprima sessiun cun bleras incumbensas interessantas!

Halla a cuplas

P: Hallo, Seraina! Tge carriera politica che ti fas! Il cumbat electoral è strusch passà e nus ans participain gia a nossa emprima sessiun.

S: Quai è vair, Peder! Ils Servetschs dal parlament han gia declerà als novs commembres dals cussegls il pli impurtant davart la lavur en la Chasa federala. Ed ussa poss jau strusch spetgar d'emprender d'enconuscher il manaschi parlamentar!

Votaziun en il Cussegl naziunal (Pult en la sala dal Cussegl naziunal)

P: Cura ch'il Parlament «legiferescha», vul quai dir ch'el decida davart leschas, u betg?

S: Exact, durant la consultaziun datti adina votaziuns ed a la fin vegn decis davart l'entira fatschenta.

Votum sco pledadra da la cumissiun (Pult da referir en la sala dal Cussegl naziunal)

S: Jau sun in zic gnervusa. Ils commembres da la cumissiun predeliberanta han nominà gist mai sco pledadra da la cumissiun!

P: Quai n'è nagin problem per tai, Seraina. Il president dat gist il pled a tai – alura vali!

Elecciun dal Cussegl federal (Vart davos da la sala dal Cussegl naziunal)

S: Wow – ussa poss jau schizunt gia eleger il Cussegl federal!

P: Quai è coolischem, quai capita gea mo mintga quatter onns u sunter ina demission. Alura sa reuneschan il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns e furman l'Assamblea federala.

Cafè Vallotton

P: Tge schessas ti dad in café?

S: Ina bun'idea, nus avain propi merità ina curta pausa!

P: Exact! E grazia a quests moniturs pratics na manchentan nus nagut da quai che capita en il Cussegl.

S: Jau stun mal, ma jau stoss gia ir puspè. Jau na dastg betg manchentar la votaziun!

Suandar ina debatta en il Cussegl dals chantuns (Sala dal Cussegl dals chantuns)

P: Durant ina sessiun sa radunan il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns bunamain mintga di...

P: ...e mintga fatschenta vegn tractada dad omaduas chombras.

S: Ma els na tractan betg a medem temp la medema fatschenta.

P: Per fortuna! Uschia pos ti mintgatant era far ina vista al Cussegl dals chantuns. S: Jau vulless natiralmain savair tge ch'il Cussegl dals chantuns ha da dir davart las fatschentas da mia cumissiun.

Inscuntrar la cussegliera federala en l'avantchombra (Avantchombra dal Cussegl dals chantuns)

P: Wow – quella ha gea ina preschuna. Quai era bain la cussegliera federala...

S: ...ella curra probablamain gist tar la deliberaziun dal preventiv. En quest conex vegnan ils cussegliers federalis adina confruntads cun dumondas vaira criticas.

Chattar consutsegnaders (Avantchombra dal Cussegl naziunal)

P: Seraina – guarda! Quai è cusseglier naziunal Muster. Ti vulevas...

S: Super che jau ves el. El m'ha empermess da sutscrivere mi'initiativa parlamentara.

Beneventar ina classa da scola sin la tribuna (Tribuna)

P: Charas scolaras e chars scolaris, in cordial bainvegni en la Chasa federala! Sin la tribuna pudais vus adina suandar la debatta en la sala. Sunter datti ina pitschna visita guidata...

S: ...e sunter as envid jau ad in discurs en ina da nossas stanzas da seduta. Jau hai gia mirveglias tge dumondas che vus avais!

Seduta da cumissiun en stanza 3 (Stanza da cumissiun)

S: Ussa vegni interessant, mia seduta da cumissiun entschaiva gist! I ma displascha, Peder, deplorablamain na pos ti betg prender part.

P: Pertge betg? Las predecisions da las cumissiuns han bain ina gronda impurtanza per la legislaziun?

S: Ti has raschun. Ma las sedutas han lieu davos portas serradas. Mo ils commembres da la cumissiun pon far part.

P: Bun pia, alura spetg jau fin la conferenza da pressa. Alura infurmescha il president da la cumissiun davart las discussiuns.

Sala dals pass pers

P: Nus avain empermess a la televisiun ina curta intervista en la Sala dals pass pers. Avessas ti ussa temp per in pèr dumondas?

S: Natiralmain, era ils contacts cun las medias fan part da mia lavur!

Inscunter en la sala dals pass pers (Sala dals pass pers)

P: Danunder vegnan tuttenina quests fotografis e guardiacorps?

S: Psst... Ina delegaziun da parlamentararis da l'exteriur fa gist ina visita.

P: Ah gea, quai è vair. Il parlament svizzer mantegna bleras relaziuns cun l'exteriur. Sco commembra da la delegaziun dal Cussegl da l'Europa vegns ti segir era prest a far in viadi.

Plazza federala

S: Peder, has ti atgnamain pensà vi da mes pled da questa saira sin la piazza federala?

P: Sa chapescha, jau hai gist finì el ed hai ta trames in e-mail cun il text.

S: Grondius, grazia fitg! Alura è ussa tut pinà per mia emprima preschentaziun publica sco cussegliera naziunala.

La preschentaziun:

Servetschs dal parlament. Tellvetia. Berna 2007. (www.tellvetia.ch)

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?id=1337&hiid=1
www.chatta.ch